

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 161/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P. L., D., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 CoP 39/08 z 20. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2008 (na výzvu ústavného súdu doplnená 11. februára 2009) doručená sťažnosť P. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 12 CoP 39/08 z 20. novembra 2008.

1. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Okresný súd vo Zvolene rozsudkom z 23. 6. 2008... zveril malol. deti I. a Š. ... do osobnej starostlivosti matke a otca... zaviazal platiť výživné po 13.000 Sk mesačne na každé dieťa zvlášť od 1. 1. 2008 s tým, že zameškané výživné v celkovej výške 121.000 Sk povolil otcovi splácať v 6.000 Sk mesačných splátkach pre každé dieťa od právoplatnosti rozsudku.

Rozsudok okresného súdu je v časti výživného absolútne nepreskúmateľný.

Krajský súd... na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu potvrdil so stručným odôvodnením, že okresný súd „zohľadnil všetky zákonné aspekty pri určení jednak bežného výživného ako aj určenia výživného na tvorbu úspor“, pričom na argumenty doplnené v podaniach z 22. 9. a 22. 10. 2008 absolútne nereagoval.»

2. Podľa názoru sťažovateľa „už rozsudok okresného súdu bol v časti o určení výšky výživného (úložného) absolútne nepreskúmateľný - chýba napr. ustálenie odôvodnených potrieb detí, ale najmä zistenie a zhodnotenie rozhodujúcich hľadísk pre určenie výživného zo strany schopností a možností otca sťažovateľa... Táto nepreskúmateľnosť rozsudku mala viesť odvolací súd k jeho zrušeniu, alebo podstatnému korigovaniu.

Krajský súd však dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu je vecne správny a zákonu zodpovedajúci. Hoci sťažovateľ v doplnení odvolania podrobne rozpísal svoje náklady vo Veľkej Británii a ako novotu dodal, že od 1. 8. 2008 sa vrátil trvalo na Slovensko, kde je nezamestnaný... poberá len sociálnu dávku v núdzi vo výške 1.800 Sk/mesačne, krajský súd sa už týmito námietkami ani len nezaoberal a ani ich neuviedol v odôvodnení svojho rozsudku; zaoberal sa absolútne nepodstatnými námietkami, ktoré sťažovateľ ako osoba práva neznalá uviedol tiež vo svojom odvolaní (spojenie vecí s rozvodom, chybné poučenie), ktoré nemali žiaden vzťah k predmetu konania.

Nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku - k vyhodnoteniu rozhodujúcich hľadísk, dôležitých pre určenie rozsahu vyživovacej povinnosti sťažovateľovi – a nezaobranie sa novou situáciou sťažovateľa po 1. 1. 2008, možno charakterizovať a považovať za také porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, že splňa všetky predpoklady pre ingerenciu ústavného súdu do procesu rozhodovania všeobecných súdov

v zmysle čl. 124 a nasl. ústavy, lebo ich doterajšie konanie a rozhodovanie bolo jednostranné, pretože brali do úvahy iba dôkazy a návrhy produkované matkou detí a naopak, krajský súd sa vôbec nezaoberal nespornými námietkami a dôkazmi, ktoré mali vplyv na posúdenie skutkového tvrdenia a zistenia zo strany sťažovateľa. Preto podľa nás nemožno považovať doterajšie konanie za spravodlivé, a to tak v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na uvedené žiadame vysloviť porušenie týchto článkov vo vzťahu k sťažovateľovi...».

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 20. 11. 2008, sp. zn. 12 CoP-6708200914 (sp. zn. 12 CoP 39/08 doplnené sťažovateľom, pozn.) porušil právo P. L. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Priznáva P. L. finančné zadosťučinenie vo výške 200.000 Sk, ktorú sumu vyplatí Krajský súd v Banskej Bystrici v lehote 1 mesiaca od právoplatnosti nálezu.

P. L. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 12.706 Sk, ktorú je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť právnej zástupkyňi JUDr. E. L., Advokátska kancelária... do 1 mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

Sťažovateľ súčasne žiadal, aby ústavný súd odložil „vykonateľnosť napadnutého rozsudku“.

4. Sťažovateľ k sťažnosti pripojil rozsudok Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 P 40/08-74 z 23. júna 2008 a sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 12 CoP 39/08 z 20. novembra 2008.

4.1 Okresný súd predmetným rozsudkom rozhodol tak, že

„... Súd mal. detí... I... a Š... zveruje do osobnej starostlivosti matky.

Otec... je povinný prispievať na výživu mal. detí... I... a Š... sumou po 5.000,- Sk mesačne počnúc dňom 1. 1. 2008 ako bežné výživné vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky, čiastku po 8.000,- Sk mesačne na každé dieťa zvlášť ako tvorbu úspor od

1. 1. 2008 je otec povinný uhradiť vždy do 15-teho dňa v mesiaci na osobný účet maloletého Š... a I..., ktorý matka zriadi v prospech maloletých detí v lehote 10 dní od právoplatnosti rozsudku.

Nedoplatok na bežnom výživnom za obdobie január až jún 2008 vo výške 12.500,- Sk na každé dieťa zvlášť, t. j. v celkovej výške 25.000,- Sk súd povoľuje otcovi splácať v 2.000,- Sk mesačných splátkach na každé dieťa zvlášť spolu s bežným výživným počnúc dňom právoplatnosti rozsudku pod následkom straty výhody splátok.

Zameškané výživné na tvorbu úspor za obdobie január až jún 2008 vo výške 48.000,- Sk na každé dieťa zvlášť, t. j. v celkovej výške 96.000,- Sk súd povoľuje otcovi splácať v 4.000,- Sk mesačných splátkach na každé dieťa zvlášť spolu s bežným výživným na tvorbu úspor počnúc dňom právoplatnosti rozsudku pod následkom straty výhody splátok.“.

4.1.1 Stanovenú výšku vyživovacej povinnosti sťažovateľa voči jeho maloletým deťom odôvodnil okresný súd takto:

„Z výsluchu právneho zástupcu matky súd zistil, že trvajú na podanom návrhu s tým, aby súd... otca zaviazal platením výživného, a to od septembra 2007 od kedy minimálne nežijú v spoločnej domácnosti. Bežné výživné žiadali určiť na každé dieťa zvlášť 12.500,- Sk a na tvorbu úspor na každé dieťa 17.500,- Sk s prihliadnutím k tomu, že deti sa majú podieľať na životnej úrovni obidvoch rodičov, ako aj s prihliadnutím na príjem otca, ktorý podľa ich vedomostí za posledné prístupné obdobia, a to máj 2007 dosahoval príjem 140.000,- Sk mesačne, čo je 2974 libier. Od uvedenej doby otec prispieval sumou 10.000,- Sk, za mesiac február a marec 2008 zaslal len sumu 5.000,- Sk. Výživné žiadali určiť od 1. 9. 2007. Matka poberá len rodičovský príspevok a rodinné prídavky... Matka... na doplnenie uviedla, že od februára 2008 býva u matky s prihliadnutím k tomu, že ako uviedol právny zástupca, otec začal zasielať na deti len 5.000,- Sk. Z jej rodičovského príspevku a rodinných prídavkov toho času žiadne platby neuhrádza, nakoľko celé nájomné a inkaso za byt v D., ktorý majú spolu v osobnom vlastníctve uhrádza otec, čo je vyše 6.000,- Sk. Matke nič neprispieva...“

Z výsluchu otca, ako aj jeho vyjadrenia mimo pojednávania súd zistil, že... od roku 2004 pracuje v Anglicku... Keďže uvažovali, že budú bývať spolu, prenajali si byt,

za ktorý uhrádza 900 až 1.000 libier. Toho času žije sám ... pričom matke prispieval okolo 20.000,- Sk, taktiež platil byt a inkaso a to aj v súčasnej dobe. Mesačne jej posielala 10.000,- Sk, byt uhrádza 4.000,- Sk a spolu s inkasom je to 5.000,- Sk. Tiež jej hradí telefón okolo 3.000,- Sk a viac. Naposledy výživné dal vo februári, a to prvého 5.000,- Sk, desiateho jej zašle ďalších 5.000,- Sk, čo robil aj v minulosti, aby mala v priebehu mesiaca peniaze, nakoľko nevie s nimi hospodáriť. V júli 2007 odkúpili byt do osobného vlastníctva od svojho brata za 500.000,- Sk, pričom mu spláca pôžičku sám. K dnešnému dňu je uhradených 100.000,- Sk. Na túto dobu prejavil ochotu prispievať na výživu detí po 2.500,- Sk ako bežné výživné a 2.000,- Sk na tvorbu úspor. Predložil súdu potvrdenie o jeho mesačnom príjme, o prenájme ako aj vyúčtovanie daní. Čo sa týka rodinných prídavkov, z toho uhrádza nájomné na Slovensku. Toho času nahlásil, že deti nemá pri sebe, pričom bude musieť peniaze vracať. Potvrdil, že od februára zasiela výživné vo výške 5.000,- Sk s prihliadnutím k tomu, že jeho príjem poklesol na 1.769 libier a to v mesiaci január 2007. Toho času je približne v rovnakej výške. Z uvedených dôvodov prejavil ochotu prispievať navrhovaným výživným, pokiaľ bude vo Veľkej Británii. Matke hradil telefón ešte pred septembrom 2007. Potvrdil, že podal návrh na rozvod, pričom termín pojednávania obdržal na deň 5. 5. 2008...

Z potvrdenia zamestnávateľa otca súd zistil, že tento pracuje v spoločnosti L. ako zvärač, pričom od 1. septembra 2007 do 31. januára 2008 dosiahol čistú mzdu v celkovej výške 9.477,75 libier. Taktiež z predbežného daňového dobropisu za obdobie 6. 4. 2008 až 1. 5. 2008 súd zistil, že mzdy otca činia 31.800 libier, pričom má vyplatené platby vo výške 432,60 libier, čím mu vznikol preplatok zo toto obdobie vo výške 103,84 libier, ktorá suma sa ešte musí potvrdiť... “

4.1.2 Svoje zistenia okresný súd zhrnul do tohto záveru:

„Súd na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že... nežijú v spoločnej domácnosti. Starostlivosť deťom zabezpečuje výlučne matka. Súd vychádzajúc zo správy o šetrení pomerov, maloleté deti zveril do jej osobnej starostlivosti. Pri výške výživného súd vychádzal z príjmu otca, pričom keďže matka v priebehu pojednávania nezdokladovala zvýšené náklady spojené s výživou detí, súd toto určil sumou na bežné výživné vo výške po 5.000,- Sk počnúc dňom 1. 1. 2008, pričom do tejto doby zohľadnil tú skutočnosť, že otec

si vyživovaciu povinnosť v tejto výške dobrovoľne plnil, navyše uhrádzal celé nájomné a inkaso v byte, ktorý majú s matkou v osobnom vlastníctve. Takéto výživné súd považoval za primerané s prihliadnutím k tomu, že matka poberá rodinné prídavky a osobnou starostlivosťou kompenzuje svoju vyživovaciu povinnosť. Vzhľadom k tomu, že otec do apríla 2008 ako bolo zistené v rozvodom spise dosiahol u zamestnávateľa mzdu spolu za rok vo výške 31.387,74 anglických libier, čo pri priemernom kurze 1 anglická libra sa rovná 40,34 Sk mal za to, že na túto dobu je v jeho možnostiach a schopnostiach prispievať maloletým deťom na tvorbu úspor každému vo výške 8.000,- Sk mesačne na každé dieťa zvlášť, pričom zohľadnil aj jeho životné náklady. Počiatok stanovenia vyživovacej povinnosti súd určil dňom 1. 1. 2008, nakoľko otec do tejto doby si takto stanovenú vyživovaciu povinnosť plnil, pričom matka aj keď jej príjmom bol len rodičovský príspevok si nepodala návrh na určenie manželského výživného, pričom súd dospel k záveru, že mala dostatok finančných prostriedkov na pokrytie odôvodnených potrieb maloletých detí. Súd v zmysle § 160 ods. 1 O. s. p. zaviazal otca uhradiť nedoplatok na bežnom výživnom za obdobie január až jún 2008 vo výške 12.500,- Sk na každé dieťa zvlášť, ktoré mu povolil splácať v 2.000,- Sk mesačných splátkach spolu s bežným výživným, ako aj zameškané výživné na tvorbu úspor za rovnaké obdobie vo výške 48.000,- Sk na každé dieťa zvlášť v 4.000,- Sk mesačných splátkach na každé dieťa zvlášť spolu s bežným výživným, pričom pokiaľ bude v jeho možnostiach a schopnostiach, môže tento nedoplatok a zameškané výživné na tvorbu úspor uhradiť vyššími splátkami, prípadne jednorázovo...“

4.1.3 Z odôvodnenia rozsudku (str. 5, 7. odsek) ústavný súd zistil, že

„... Rodičia v čase podania návrhu boli manželia, pričom nežili v spoločnej domácnosti. Rozsudkom OS Zvolen 9 C 24/08-86 zo dňa 20. 05. 2008 súd manželstvo rodičov rozviedol, maloleté deti na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti matky a otca zaviazal platením bežného výživného vo výške 8.000,- Sk mesačne na každé dieťa zvlášť a na tvorbu úspor vo výške 12.000,- Sk na každé dieťa zvlášť... Rozsudok ku dnešnému dňu nenadobudol právoplatnosť z dôvodu odvolania otca čo do výšky výživného.“

4.2 Na základe odvolania sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu č. k. 5 P 40/08-74 z 23. júna 2008 krajský súd rozsudkom sp. zn. 12 CoP 39/08 z 20. novembra 2008 rozsudok okresného súdu potvrdil. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu považuje ústavný súd za relevantné citovať jeho (vo vzťahu k predmetu sťažnosti) podstatné časti:

„... Krajský súd, ako súd odvolací... rozsudok okresného súdu... potvrdil ako vecne správny...“

Po citovaní ustanovení § 62 ods. 1, 4 a 5, § 63 ods. 3, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1 a § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) krajský súd ďalej uviedol:

„... Povinnosť obidvoch rodičov, starať o výživu detí je odrazom zásady, podľa ktorej sa na zabezpečení osobných potrieb a výživy maloletého dieťaťa podieľajú obidvaja rodičia podľa svojich objektívnych možností a schopností /v ktorých sa zohľadňuje aj ich vzdelanie, zdravotný stav, eventuálne iné relevantné skutočnosti, ktoré majú vplyv na ich sociálny status a materiálne a finančné zázemie/ podľa pomeru ich zárobkov (finančného príjmu) a celkovej finančnej a sociálnej situácie. Zákonná úprava vychádza z predpokladu, že osobná starostlivosť o maloleté dieťa, ktorú poskytuje jeden z rodičov predstavuje materiálnu hodnotu rovnocennú finančnému príspevku, ktorý poskytuje druhý rodič vo forme výživného. Náročnosť osobnej starostlivosti o dieťa je samozrejme determinovaná vekom dieťaťa. Pri určovaní výšky výživného podľa citovaných ustanovení je potrebné predovšetkým brať ohľad na potreby oprávneného, teda maloletého dieťaťa. Ich miera je možná podľa okolností prípadu. Predovšetkým je odstupňovaná podľa veku dieťaťa, školského zaradenia, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, zdravotného stavu, jeho kultúrno-spoločenských potrieb, športových záujmov a pod.. Toto však nie sú jediné relevantné kritériá, ktoré sa pri určovaní výšky výživného zohľadňujú, pretože potreby dieťaťa sa skúmajú aj vo vzťahu k životnej úrovni rodičov. U povinnej osoby sú rozhodujúce jej reálne schopnosti a možnosti poskytovať výživné, pričom jediným kritériom z tohto hľadiska nie je len aktuálny príjem, ale celkové reálne schopnosti a možnosti povinnej osoby, ktoré sa skúmajú z objektívneho hľadiska a komplexne. Vodiacom zásadou na strane povinného je predovšetkým miera jeho schopností, možností a majetkovým pomerom.

Ako už bolo vyššie konštatované I. stupňový súd zohľadnil všetky vyššie uvedené zákonné aspekty pri určení výšky, jednak bežného výživného na maloleté deti, ako aj pri určení výživného na tvorbu úspor. Vychádzal z vyhodnotenia dokazovania, ktoré spočívalo v zistení reálnych príjmov otca maloletých detí, ktoré v podmienkach jeho zahraničného zamestnania predstavuje za sledované obdobie vyššiu nadštandardnú úroveň. Súd v prepočte na anglickú menu určil výživné po 124 libier a úspory vo výške 498 libier mesačne, čo mu jeho príjem bez obmedzení pre jeho potreby umožňoval, zvlášť keď matka maloletých detí žila z rodičovského príspevku poskytovaného štátom. Nepochybil ani, keď zameškané výživné stanovil od dátumu 01. 01. 2008, nakoľko toto korešponduje so zistením, že otec maloletých sa do 31. 12. 2007 na výživnom podieľal adekvátne k výške svojmu príjmu...

Neobstojí ani argumentácia odporcu v tom smere, že poučenie, ktoré uviedol vo a svojom rozhodnutí I. stupňový súd nie je v súlade s platnou právnou úpravou. Predmetné poučenie splňa požiadavky zákona č. 335/2007 Z. z., ktorým sa vykonáva Občiansky súdny poriadok, a to ust. § 204 ods. 1 O. s. p., § 205 ods. 1, 2 O. s. p., § 221 ods. 1 O. s. p. a § 205a ods. 1 O. s. p.

Z vyššie uvedených dôvodov preto považoval odvolací súd rozsudok okresného súdu za vecne správny a preto ho v celom rozsahu potvrdil.“

II.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti si ústavný súd zadovážil rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 24/08-86 z 20. mája 2008 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 12 Co 216/08 z 20. novembra 2008, z obsahu ktorých zistil, že:

5. Okresný súd o sťažovateľovom „návrhu na rozvod manželstva a úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode“ rozhodol tak, že manželstvo sťažovateľa rozviedol, maloleté deti I. a S. zveril na čas po rozvode do osobnej starostlivosti ich matky, ktorá bude deti zastupovať a spravovať ich majetok; súčasne sťažovateľovi uložil prispievať na výživu každého z maloletých detí po 8 000 Sk mesačne ako výživné a po 12 000 Sk mesačne na každé dieťa na tvorbu úspor. Okresný súd

upravil tiež stretávanie sťažovateľa s jeho maloletými deťmi každý druhý týždeň v mesiaci počas nedele v čase od 9.00 h do 18.00 h.

Vo vzťahu k predmetu sťažovateľovej sťažnosti považuje ústavný súd za relevantné citovať túto časť odôvodnenia tohto rozsudku:

„... Súd z dokladu, ktorý predložil navrhovateľ a prekladu tohto dokladu zistil, že tento za daňový rok do 05. apríla 2008 dosiahol u svojho zamestnávateľa vo Veľkej Británii mzdu spolu za rok vo výške 31.387,74 anglických libier, pričom mu bola zrazená daň vo výške 5.487,16 anglických libier. Navrhovateľ ďalej preukazoval Dohodou o nájme nehnuteľnosti, že na nájomné v súčasnosti má náklady vo výške 775,- anglických libier za kalendárny mesiac. Z výpovede navrhovateľa súd zistil, že okrem maloletých detí z manželstva inú vyživovaciu povinnosť nemá. Súd z prehľadu kurzových lístkov zistil, že priemerný kurz za mesiac máj 2008 bol taký, že 1 anglická libra = 40,34 Sk. S prihliadnutím na takto zistený skutkový stav, súd potom určil vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči maloletým deťom tak, že je povinný poskytovať na každé maloleté dieťa bežné výživné mesačne vo výške 8.000,- Sk, pričom majetkové pomery navrhovateľa dovoľujú vytvárať pre maloleté deti aj tvorbu úspor, preto súd uložil navrhovateľovi povinnosť poukazovať na osobný účet maloletých detí, ktorý účet v prospech každého dieťaťa zriadi odporkyňa, výživné pre každé dieťa vo výške 12.000,- Sk mesačne, určené na tvorbu úspor. S prihliadnutím na hore zistené skutočnosti, bol súd toho názoru, že určenie výživného na maloleté deti pre bežnú spotrebu detí vo výške 8.000,- Sk je postačujúce na zabezpečenie ich potrieb s prihliadnutím na osobnú starostlivosť odporkyne, ako aj s prihliadnutím na tú skutočnosť, že odporkyňa je toho času na materskej dovolenke a na tvorbu úspor pre každé dieťa je primeraná čiastka výživného vo výške 12.000,- Sk mesačne. Podľa názoru súdu je navrhovateľ schopný poskytovať takéto výživné na maloleté deti bez ujmy na svojej vlastnej výžive. Súd v tomto smere poukazuje na tú skutočnosť, že v zmysle horecitovaného ustanovenia § 62 ods. 2 dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Čo sa týka navrhovaného výživného zo strany navrhovateľa, toto výživné navrhol v neprimerane nízkej čiastke, čo sa týka návrhu odporkyne, táto navrhla určenie výživného v čiastke, podľa názoru súdu, neprimerane vysokej a to takej, ktorá jednak neodôvodňuje potreby maloletých detí a jednak by presahovala zárobkové možnosti navrhovateľa...“

6. Rozsudok okresného súdu napadol sťažovateľ v časti výroku, ktorým bol zaviazaný prispievať na bežné výživné v sume 8 000 Sk mesačne a na tvorbu úspor v sume 12 000 Sk mesačne pre každé dieťa zvlášť. (Matka maloletých detí podala odvolanie proti výroku, ktorý upravuje styk sťažovateľa s maloletými deťmi.)

7. Krajský súd o odvolaniach rozhodol uznesením sp. zn. 12 Co 216/08 z 20. novembra 2008 tak, že prvostupňový rozsudok vo výroku o určení vyživovacej povinnosti sťažovateľa k maloletým deťom a o úprave jeho styku s nimi zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd svoje rozhodnutie v časti o vyživovacej povinnosti k maloletým deťom odôvodnil takto:

„... Okrem toho súd bude musieť zisťovať, v súvislosti s určením výšky výživného, podrobným výsluchom navrhovateľa, z akých dôvodov a prečo otec maloletých ukončil veľmi dobre platenú prácu vo Veľkej Británii, ďalej bude zisťovať v príslušných personálnych agentúrach, či o prácu zvärača – ktorú navrhovateľ vykonával, je tak v Anglicku, ako aj na Slovensku, najmä v okrese Z. a D. záujem, alebo nie a zistiť na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v D., či navrhovateľovi bolo ponúknuté nejaké zamestnanie a ak áno, aké, v akom odbore, a s akým príjmom. Navrhovateľ na výzvu súdu doloží písomné potvrdenie o snahe zamestnať sa, označí dôkazy za účelom unesenia dôkazného bremena o tejto skutočnosti.

Vzhľadom na tvrdenie navrhovateľa, že nedisponuje žiadnymi finančnými prostriedkami, súd bude musieť skúmať jeho stav majetku vyžiadanim správy z miesta jeho trvalého bydliska, ako aj cestou katastra nehnuteľností. Až po takto získaných dôkazoch bude môcť súd o výške výživného a styku detí s otcom rozhodnúť.

Vzhľadom na naznačený rozsah potrebného dokazovania a vzhľadom na koncentračnú zásadu a zásadu dvojinštančnosti konania je nutné, aby toto dokazovanie vykonal I. stupňový súd...“

8. Ústavný súd konštatuje, že rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 24/2008-86 z 20. mája 2008 v časti týkajúcej sa rozvodu manželstva a zverení maloletých detí na čas po rozvode do osobnej starostlivosti ich matky nadobudol právoplatnosť 13. júna 2008.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľovo tvrdenie, že k porušeniu jeho označených základných práv a slobôd došlo rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12 CoP 39/08 z 20. novembra 2008, ktorý potvrdil prvostupňový rozsudok okresného súdu bez toho, aby sa zaoberal okresným súdom nedostatočne zisteným skutkovým stavom veci, pričom nezohľadnil sťažovateľovo tvrdenia o jeho schopnostiach a možnostiach poskytnúť jeho maloletým deťom prisúdené mu výživné a peňažné prostriedky na tvorbu úspor (pozri bod 2 I. časti odôvodnenia).

Vychádzajúc zo sťažnosti a k nej pripojených písomností sa preto ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či obsah napádaného rozhodnutia krajského súdu z 20. novembra 2008 opodstatňuje prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru, teda, či účinky výkonu právomoci krajského súdu sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ vidí porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v tom, že postupom označených súdov v predmetnom konaní (ktorý je bližšie konkretizovaný už v bodoch 1 a 2 I. časti odôvodnenia) bola odmietnutá jeho faktická a právna argumentácia poukazujúca na rozsah jeho možností a schopností plniť si vyživovaciu povinnosť v súdom mu stanovenej sume.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach občianskoprávných (t. j. aj rodinnoprávných) patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmavať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov.

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý

im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 12 CoP 39/08 z 20. novembra 2008 vrátane prvostupňového rozsudku okresného súdu (ktorý krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil, pozn.) ústavný súd konštatoval, že jeho závery v ňom obsiahnuté nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné vo vzťahu k sťažovateľom označeným právam podľa ústavy a dohovoru. Vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu nemožno výklad a interpretáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a zákona o rodine, ktorú krajský súd v danom prípade zvolil, považovať za arbitrárnu alebo popierajúcu základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, vo veci rozhodnú.

O napadnutom rozsudku krajského súdu a jeho odôvodnení ústavný súd nemôže prijať záver, že by dôvody tohto rozhodnutia neboli udržateľné, prípadné boli svojvoľné tak,

aby to odôvodňovalo ich spojitosť s možným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku podľa názoru ústavného súdu vysporiadal s námietkami sťažovateľa uvedenými v podanom odvolaní, pričom svoje závery oprel o dôkazy vykonané už pred súdom prvého stupňa.

Ústavný súd konštatuje, že postupom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených základných práv podľa ústavy a dohovoru, pretože výsledkom tohto konania nebolo také právoplatné rozhodnutie alebo zásah, alebo také opatrenie, ktorým by mohol výrazným spôsobom zasiahnuť do označených základných práv sťažovateľa. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd poznamenáva, že pri svojom rozhodovaní zohľadnil tiež (nie nepodstatnú) skutočnosť, že predmetom ústavného prieskumu bolo konanie všeobecných súdov o úprave rodičovských práv a povinností sťažovateľa pred rozvodom manželstva, ktoré vyústilo do záverov zohľadňujúcich v tom čase aktuálne možnosti a schopnosti sťažovateľa pri plnení si vyživovacích povinností uložených mu vo veci konajúcimi všeobecnými súdmi.

Sťažovateľ má ešte možnosť v rámci konania o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C 24/2008 (pozri bližšie body 5 a 7 II. časti odôvodnenia) domáhať sa úpravy výšky súdom stanoveného bežného výživného, ako aj výživného na tvorbu úspor, a to aj s prihliadnutím na jeho súčasné (aktuálne) osobné, pracovné, prípadne sociálne postavenie.

Keďže sťažovateľova sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd nepovažoval za dôvodné zaoberať sa jeho ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2009